
סיוע לצעירים בישראל לקראת השתלבות תעסוקתית: מיפוי מאפיינים וצרכים

איתמר גתי, דנה ורצברגר,
ליסה אסולין-פרץ, ראומה גדסי

דוח סיכום למחקר

עבור קרן גנדיר

3.1.2012

האוניברסיטה העברית בירושלים
The Hebrew University of Jerusalem

סיוע לצעירים בישראל לקראת השתלבות תעסוקתית: מיפוי מאפיינים וצרכים

איתמר גתי, דנה ורצברגר, ליסה אסולין-פרץ, ראומה גדסי

האוניברסיטה העברית בירושלים

02-5882170

ltamar.gati@huji.ac.il

דוח סיכום למחקר

3 ינואר 2012

המחקר נערך במימון קרן גנדיר ובסיוע הקתדרה על-שם סמואל ואסתר מלטון
ובית הספר לחינוך של האוניברסיטה העברית בירושלים

אנו מודים לקרן גנדיר על התמיכה במחקר וכן לוואלנטינה יזראלביץ על הסיוע בתכנות ויאסמין אבו-פול, אלעד אפרימה, תרצה וילנר, יוליה ליפשיץ-ברזילר, נמרוד לוי, מיכל פיליפס-ברנשטיין, ומאיה פרץ על הערותיהם על טיוטות קודמות של דוח המחקר.

תקציר מנהלים - עיקרי ממצאים ומסקנות המחקר

רקע

בחירת תחום לימודים ומקצוע היא בין הנושאים החשובים איתם מתמודדים צעירים בתקופת הבגרות המתהווה. בחירה מושכלת בנושא זה תורמת להשתלבות מוצלחת של אותם הצעירים בחברה ובתעסוקה, ובעלת השלכות כלכליות, פסיכולוגיות וחברתיות עליהם.

מטרה

מטרת המחקר, שהתבצע בתמיכת **קרן גנזיר**, הייתה למפות את הצרכים של צעירים בכל הנוגע לסיוע בבחירת תחום לימודים ומקצוע ולאחר משתנים המשפיעים על נכונותם לפנות לקבלת סיוע זה.

תהליך

במחקר השתתפו 1,708 צעירים (גיל ממוצע 23.5); 226 מתוכם השתתפו במחקר חלוץ. 1,482 המשתתפים הנותרים היו מחולקים לשתי קבוצות: (1) קבוצה שעדיין לא בחרה מסלול לימודים/מקצועי ($n = 306$), ו-(2) קבוצה שנרשמה למוסד לימודים להשכלה גבוהה אך עדיין לא החלה בלימודים, ומילאה את הסקר כחלק מבקשה לקבלת מלגה (בגין מעמד סוציו אקונומי נמוך/תושב פריפריה) ($n = 1,176$). שתי הקבוצות מילאו סדרה של שאלונים באינטרנט באופן אנונימי, לאחר קבוצה 1 קיבלה משוב אישי והשתתפה בהגרלת פרסים.

עיקרי הממצאים

הממצא הבולט ביותר הראה שקיימים הבדלים בין הצעירים בכל משתני המחקר פרט לשאלה "עד כמה מטרידה אותך השאלה 'מה אעשה כשאהיה גדול?'"; בפרט, כל הצעירים השיבו שהשאלה מטרידה אותם כאשר 21% ציינו שהם מוטרדים במידה רבה ו-55% ציינו שמוטרדים במידה רבה מאוד. ביתר המשתנים המתמייחים לקושי בקבלת ההחלטה, בנטייה לפנות לקבלת סיוע, גורמי הסיוע אליהם חושבים לפנות, השיקולים המשפיעים על הפנייה, ומוקדי הקושי בקבלת ההחלטה נמצאה שונות גדולה בין המשתתפים.

לא נמצאו הבדלים משמעותיים בין גברים לנשים, ולכן הממצאים מדווחים מעבר לשני המינים. כמו כן, לא נמצאו הבדלים משמעותיים בין צעירים הגרים בפריפריה לבין אלו הגרים בערים הגדולות ובערי המרכז במשתני המחקר – כולם מוטרדים מהשאלה "מה אעשה שאהיה גדול?", ולרובם קשה להגיע להחלטה, לרוב מאותן הסיבות.

מרבית הצעירים דיווחו שהבחירה קשה להם (85%), אבל, רק מחצית מהם (47%) ציינו שהיו מעוניינים לקבל סיוע בבחירה. בנוסף, הצעירים התבקשו לדווח לגבי השיקולים שמעודדים או מרתיעים אותם מפנייה לסיוע חיצוני. תשובות הצעירים משקפות שבין השיקולים המקטינים את המוכנות לפנות לקבלת סיוע נמצאים "מבוכה" ו"נגישות" (מקום, זמן ועלות).

ניתן לאפיין את השלב בתהליך הבחירה שבו נמצאים הצעירים בקבוצה א' כ"בתחילת הדרך" -25%, "באמצע הדרך" -19%, "לקראת סוף הדרך" -28%, ו"עם ההחלטה טנטטיבית" -27%. ראוי לציין שמבין הצעירים שצינו שיש בידיהם כבר החלטה טנטטיבית, כמחציתם היו מעוניינים לקבל סיוע בתהליך קבלת ההחלטה.

היעילות הנתפסת של גורמי הסיוע השונים (הורים, מכרים, חברים, יועץ בחינם או בתשלום, או מידע באינטרנט) עמדה בקשר חיובי גבוה עם הנטייה לפנות לאותו גורם, פרט ליועץ מומחה בתשלום שנתפס כיעיל יחסית אך הנטייה לפנות אליו נמוכה, וזאת משיקול של העלות הכרוכה בפנייה. גורמי הסיוע אליהם נוטים הצעירים לפנות הם משפחה (80%) ואדם העובד במקצוע (75%), ואלו גם הגורמים הנתפסים כיעילים ביותר על ידם (וזאת ללא עדות אמפירית ליעילותם). לעומת זאת, היעילות הנתפסת של יועצים נמוכה יותר, והנטייה לפנות אל יועצים ללא תשלום (45%) ויועצים בתשלום בפרט (12%) נמוכות עוד יותר.

בין הקשיים הבולטים בקבלת החלטה ניתן לציין אי-החלטיות כללית וחוסר מידע בנוגע למקצועות כמשתנים הבולטים המעכבים את ההתקדמות לקראת החלטה. קשיים בולטים נוספים שמפריעים להתקדמות לקראת בחירה כוללים אמונות דיס-פונקציונאליות, חוסר ידע בנוגע לאופן שבו צריך לקבל החלטה, חוסר מידע לגבי עצמם וקונפליקטים פנימיים.

מסקנות

הממצאים מחזקים את חשיבות הנושא – צעירים רבים זקוקים לסיוע בקבלת החלטה מושכלת לגבי בחירת תחום לימודים ומקצוע, אך נכונותם לפנות לקבלת סיוע היא נמוכה.

א. קיימים הבדלים גדולים בין הצעירים, ולכן הסיוע צריך להתמקד במענה לצורך האישי של כל צעיר בנפרד, לאחר אבחון מוקדי הקושי שלו.

ב. תחום הקושי המרכזי הוא חוסר במידע, דבר המצביע על הצורך במתן סיוע בתחומים הבאים:

1. מתן הדרכה בשלבים של החלטה;
2. סיוע לצעיר בהשגת מידע על העדפותיו ויכולותיו;
3. הצגת מידע על החלופות השונות (מה הן ומה מאפיין אותן) והכוונה למקורות מידע נוספים;
4. סיוע באינטגרציה של המידע.

בנוסף, נראה שרבים מאופיינים גם באי-החלטיות כללית (קושי כללי לקבל החלטה בתחומי חיים שונים).

ג. שיקולי היעילות הנתפסת של גורם הסיוע והנגישות הם בין השיקולים המשפיעים ביותר על הנטייה לפנות לקבלת סיוע מהגורמים השונים.

ד. נראה שתפיסת היעילות של גורמי הסיוע השונים היא סובייקטיבית, מוטה, ומתבססת על נגישות (בזמן, במקום, וללא עלות), ואינה תואמת את העדויות המחקריות לגבי היעילות בפועל של גורמי הסיוע השונים.

המלצות

1. יש להגביר את המודעות של צעירים לקיומם של מגוון השירותים הקיימים, כולל לשירותים הנגישים (בזמן ובמקום).
2. יש צורך להעריך את איכות הייעוץ הניתן במסגרות השונות, ולהמליץ על דרכים להעלאת האיכות (במידת הצורך).
3. חשוב להגביר את המודעות לשונות בטיב השירות המוצע באתרי האינטרנט הרלוונטיים, ולעודד את השימוש באתרי אינטרנט העומדים בקריטריונים של איכות ונגישות (בזמן, במקום ובעלות).

סיוע לצעירים בישראל לקראת השתלבות תעסוקתית:

מיפוי מאפיינים וצרכים

מ ב ו א

הקדמה

בחירת תחום לימודים ומקצוע היא בין ההחלטות החשובות ביותר שמקבלים במהלך החיים, והיא תורמת ישירות להשתלבות מוצלחת בשוק העבודה. אכן, צעירים רבים מודעים לחשיבות ההחלטה אך מתקשים בקבלתה בשל מגוון האפשרויות הקיים והשיקולים הרבים שיש לקחת בחשבון. במחקר שערכו גטי ומאירס (2003) נמצא כי 93% מ-15,000 צעירים שביקרו באתר "כיוונים לעתיד" – המיועד לסייע למתלבטים בבחירת תחום לימודים ומקצוע – מתקשים בקבלת החלטה זו. לאי-קבלת החלטה, או לקבלת החלטה לא אופטימאלית, השלכות רבות: כלכליות, חברתיות ופסיכולוגיות, הן על הפרט והן על החברה (Gati, Garty, & Fassa, 1996).

כמו בתחומי חיים אחרים, אחת הדרכים שהתגלתה כמועילה בהתגברות על קשיים בקבלת החלטות היא פניה לסייע. יחד עם זאת, צעירים רבים נרתעים מפניה לעזרה (פלום, 1995). אומדן בלתי רשמי מעלה שפחות מ-3% מבני כל מחזור לימודים פונים לקבלת ייעוץ אישי בבחירת מקצוע. לצד האחוז הנמוך של פנייה לסייע, אחוז הנושרים מקורסי ההכשרה ואחוז הסטודנטים המחליפים חוג לימודים או הנושרים כליל מהלימודים האקדמיים גבוה. מדו"ח פנימי (שלא פורסם) של האוניברסיטה העברית, עולה כי מבין הסטודנטים לתואר ראשון, כ-22% מהסטודנטים נושרים מהלימודים באוניברסיטה, כאשר 10% מהם נושרים כבר בתום שנת הלימודים הראשונה. בין השאר, נמצא כי עולים חדשים, בני המגזר הערבי, בוגרי המכינות, וכן מבקשי מלגות הסיוע (כלומר סטודנטים ממצב סוציו-אקונומי נמוך יותר), מצויים בסיכון גבוה יותר לנשירה; בנוסף, מי שהחליף את חוג הלימוד שלו בשנה א' היה גם הוא בסיכון גבוה יותר לנשירה מהלימודים באוניברסיטה בהמשך.

במחקר אחר שנערך באוניברסיטה העברית בקרב 1,073 סטודנטים, עלה כי בתחומי לימוד רבים אחוז החלפת החוגים בקרב הסטודנטים עולה על 30%, כאשר רובם מצהירים כי הסיבה להחלפת החוג היא חרטה על החלטתם הראשונית. במחקר זה נמצא קשר שלילי בין השקעה בתהליך קבלת ההחלטה (כולל פנייה להתייעצות טרם הבחירה) לבין הסיכוי להחלפת חוגים (מלכה-גדרון, 2005). כלומר, סטודנטים שהתייעצו פחות – היו ב"סיכון" גבוה יותר לחרטה על החלטתם הראשונית ולהחלפת חוג לימודים. ממצא חשוב נוסף שעלה ממחקר זה הוא שסטודנטים ממצב סוציו-אקונומי נמוך נוטים להחלפת חוגים ונשירה יותר מאשר סטודנטים במעמד סוציו-אקונומי גבוה. כלומר, בשני המחקרים נמצא שהנפגעים העיקריים מאי-פנייה לסייע הם דווקא אלו הזקוקים לה ביותר.

נראה לכן ששיעור הזקוקים לסייע גבוה משמעותית משיעור אלה הפונים לקבלתו. פער זה משקף שקיימת בעיה בקרב צעירים היום, והיא העומדת במרכז המחקר הנוכחי. על מנת להבין טוב יותר את הפער הקיים בין הצורך בעזרה לבין פניה לעזרה בפועל, מחקר זה התמקד בשני תחומים. התחום הראשון הוא מיפוי נכונותן של קבוצות שונות (נשים מול גברים, שכבות סוציו-אקונומיות שונות) לקבל סיוע, והבנת הגורמים המרתיעים צעירים מלפנות לעזרה להם זקוקים (למשל, סטיגמה חברתית הקיימת

בהקשר של פנייה לייעוץ מקצועי, העלות הכספית של הייעוץ, מודעות נמוכה יותר לאפשרויות הייעוץ המקצועי), כמו גם איתור הגורמים היכולים לעודד אותם לפנות לעזרה (למשל, סיוע מקצועי נגיש, הניתן בחינם או בתשלום מינימאלי). כחלק מהניתוח של קשר זה חשוב להעמיק גם את ההבנה של גורמים פסיכולוגיים שונים המונעים מצעירים לפנות לעזרה באופן כללי (למשל, חוסר מודעות לצורך בעזרה, הבנה מוטעית של פנייה לעזרה כסימן לתלות מוגזמת באחרים ועוד). התחום השני הוא הבנת הקשר בין הנטייה לפנות לסיוע לבין מהות הקשיים בבחירת תחום לימודים ומקצוע המונעים מהמתלבט להתחיל, לעבור או לסיים את תהליך בחירת תחום הלימודים והמקצוע (למשל, תפיסה דיס-פונקציונאלית ש"כל המקצועות אינם מעניינים"). הבנה טובה יותר של הקשיים בפנייה לסיוע תעזור להגדיל את שיעור המתלבטים הפונים לסיוע ותקל על הצעירים המתלבטים לקבל את המידע והייעוץ הנחוצים לביצוע החלטה במקום ובזמן הנוחים להם.

רקע מדעי

אחד האתגרים העומדים בפני צעירים הוא המעבר מגיל ההתבגרות, המאופיין בסיפוק צרכים בסיסיים (למשל, כלכליים וחברתיים) על ידי הסביבה הקרובה, לתקופת העצמאות הבוגרת הראשונה בה הם נדרשים לספק את צרכיהם ובהמשך גם את צרכי משפחתם בצורה עצמאית (Super, 1990). מעבר זה, העומד בלב-ליבו של תהליך ההתבגרות (Krau, 1989), אינו פשוט. אחד המרכיבים המרכזיים בהשגת עצמאות כזו הוא אי-תלות כלכלית באמצעות השתלבות תעסוקתית מוצלחת. תקופת הבגרות הצעירה, שבין סוף שנות העשרה לסוף שנות העשרים, היא שלב קריטי בחיים, כאשר אחת המשימות המרכזיות בו היא חיפוש אחרי עבודה ותעסוקה משמעותיים (Arnett, 2004).

המעבר לשלב הבגרות דורש בין השאר שינוי במערכות התמיכה והייעוץ אליהן פונים צעירים. בילדות ובגיל ההתבגרות המוקדם מתאים לפנות בעיקר לקרובי משפחה או לקבוצת השווים בנושאים שונים בהם יש צורך בייעוץ (כולל בין היתר, לגבי איזו "מגמה" להרחיב בתיכון). אכן, מחקרים הצביעו על משתנים המשפיעים על הפניה לעזרה בקרב מתבגרים (למשל, Grinstein-Weiss, Fishman, & Eisikovits, 2005; Raviv, Raviv, Vago-Gefen, & Fink, 2009; Tatar, 2001), אבל בגלל היות הנחקרים מתבגרים, הם לא התמקדו בתחום בחירת לימודים ומקצוע שלאחר הלימודים בתיכון. עם המעבר לבגרות הצעירה ישנם נושאים שלסביבה הקרובה (כגון הורים וחברים) אין ידע או ניסיון רלוונטיים מספקים, ורצוי לפנות לגורמים מקצועיים ומוסמכים יותר. סביר להניח שצעירים ממעמד סוציו-אקונומי נמוך חשים בצורה חזקה יותר בהיעדרן של דמויות בוגרות מייעצות, בעיקר אם הם מעוניינים להתקדם מקצועית ואישית מעבר לדור הוריהם. כך למשל צעירים שלהוריהם אין השכלה גבוהה, סביר שיתקשו יותר להתייעץ איתם לגבי בחירת מקצוע אקדמי (Bourdieu, 1986). הבעיה היא שצעירים לא תמיד מודעים לצורך למצוא תחליף למערכות התמיכה והייעוץ שלהם – וגם אם הם מרגישים את הצורך, הם לא תמיד יודעים למי לפנות.

מחקרים קודמים הראו שצעירים רבים אכן מוטרדים מהשאלה "מה אהיה כשאגדל?" (Gati, Saka, & Krausz, 2001). צעירים אלה מתלבטים בבחירת לימודים ומקצוע ומדווחים על קושי בקבלת

החלטה זו (גתי ומאירס, 2003). אחד מתחומי הקושי הבולטים בקרב צעירים הוא היעדר ידע לגבי האופן בו רצוי לקבל החלטות בתחום זה ובכלל (Gati & Saka, 2001a, b). גורם נוסף לקושי הוא מורכבות הבחירה: יש חלופות רבות שביניהן ניתן לבחור, שיקולים רבים שצריך לקחת בחשבון וקבלת ההחלטה אשר נעשית בתנאים של אי-וודאות. כמענה לקשיים אלה, גתי ואשר הציעו מודל תלת-שלבי לבחירה – הסחל"ב (Gati & Asher, 2001): בשלב ראשון, מומלץ לעשות סינון ראשוני שמטרתו איתור קבוצה מצומצמת של חלופות מבטיחות. בשלב שני, מומלץ לערוך חקירה לעומק שמטרתה לוודא שהחלופות לא רק מבטיחות אלא גם "מקיימות", כלומר שהן אכן מתאימות למתלבט ושהמתלבט מתאים להן. בשלב השלישי והאחרון בחירה, המתלבט צריך לא רק לאתר את החלופה המתאימה לו ביותר אלא גם לדרג את החלופות האחרות מבחינת מידת התאמתן.

ההחלטה מה ללמוד ובאיזה מקצוע לבחור היא החלטה חשובה ומורכבת, והשאלה היא כיצד ניתן לסייע לצעיר המתלבט. השלב הראשון בפתרון בעיה הוא, כמובן, המודעות לקיומה. מחקר שהתמקד במידת המודעות של צעירים לקשיים שלהם-עצמם בתחום בחירת מקצוע העלה שקיימת שונות רבה ברמת המודעות לסוגי הקשיים השונים (Amir & Gati, 2006). סוג הקשיים שבו נצפתה רמת מודעות נמוכה במיוחד הוא תפיסות ואמונות דיספונקציונאליות (Amir & Gati, 2006). צעירים רבים מאמינים, למשל, שקיים מקצוע אחד בלבד שיכול לענות על כל שאיפותיהם. אמונה זו היא דיס-פונקציונאלית בעיקרה משום שהיא מגבילה את הצעירים מלחקור אפשרויות שונות ונוספות, ומעכבת את הבנתם שתהליך בחירת המקצוע כרוך פעמים רבות בצורה מסוימת של פשרה. בנוסף, חוסר המודעות לכך שתפיסה זו היא דיס-פונקציונאלית יכול לגרום לציפיות מוגזמות מתהליך הייעוץ, שכביכול אמורים להגיע באמצעותו אל המקצוע האידיאלי הנכסף, שלא קיים למעשה. העלאת המודעות של צעירים לתפיסות דיס-פונקציונאליות שונות הקשורות לתהליך קבלת ההחלטה המקצועית (כגון - "כמעט כל העבודות הן משעממות", "בחירת מקצוע מתאים תלויה בעיקר במזל" ו-"אני חושב שלא אוכל להכיר מספיק את המקצועות בכדי לקבל החלטה נכונה") יכולה להגביר את הנכונות של צעירים לפנות לייעוץ ועל ידי התאמת הציפיות שלהם אליו למנוע אכזבה מיותרת.

כמו כן, צעירים רבים אינם מודעים לכך שרוב בני גילם חווים קשיים בתהליך הבחירה המקצועית. חוסר מודעות זה יכול להוות גורם המעכב פניה לעזרה. ראשית, יש צעירים שאינם מודעים לכך שמי שלא נעזר "מפסיד" ועשוי להתקדם פחות בתהליך קבלת ההחלטה או לקבל החלטה שאינה אופטימאלית. שנית, בגלל מודעות נמוכה לכך שמדובר בצורך נפוץ, צעירים רבים חשים שאין זה לגיטימי להזדקק לסיוע בתהליך קבלת ההחלטה הלימודית-מקצועית. שלישית, תחושה זו של דה-לגיטימציה מלווה גם בתחושה של חוסר מסוגלות: מתלבט שלא מצליח להתמודד עם קשייו לבד עלול לחוש שהוא "לא בסדר" או "חסר אונים", להבדיל מחבריו ומכריו, שעקב חוסר מודעות, נתפסים בעיניו כיותר מסוגלים ממנו. לבסוף, עצם הפניה לעזרה יכולה במקרים אלו להיתפס כסימן ל"חולשה" או "תלותיות", מה שמרתיע צעירים מלבקש אותה.

מחקרים קודמים שערכנו בתחום של קבלת החלטות בבחירת מקצוע (Gati, Landman, Davidovitch, Asulin-Peretz, & Gadassi, 2010) מצביעים על הצורך להבחין בין שלושה תפקידים

אפשריים שאחרים משמעותיים יכולים למלא בתהליך הבחירה המקצועית: התייעצות עם אחרים, תלות באחרים (המתבטאת, למשל, בהעברת האחריות להחלטה לאדם אחר) ונטייה לרצות אחרים. לא כל פניה לאדם אחר לקבלת סיוע כורכת בהכרח את שלושת המאפיינים הללו. בעוד הפניה להתייעצות עם אחר היא אדפטיבית ומעידה על ההבנה והמודעות של התועלת בפניה לאחרים בעלי ידע וניסיון כאשר ניגשים להחלטה חשובה ומורכבת, הנטייה לתלות באחרים אינה אדפטיבית, ומשמעותה צורך באישור מאחרים משמעותיים בעת קבלת ההחלטה או צורך שאחרים יקבלו את ההחלטה וייקחו עליה אחריות. הנטייה לרצות אחרים אף היא איננה אדפטיבית, ומבטאת צורך של הצעיר שאחרים משמעותיים בסביבתו יהיו שבעי רצון מההחלטה שהוא יקבל ועל כן צעירים אלה מעניקים משקל רב לדעותיהם של אחרים בסביבתם. מחקרים שאנו עורכים בימים אלו ממש מצביעים על כך שבעוד שהתייעצות עם אחרים (כל עוד נעשית במידה סבירה) הינה אדפטיבית, תלות באחרים ונטייה לרצות אחרים אינה אדפטיבית, וקשורה לרמות גבוהות יותר של קשיים רגשיים ואישיותיים בבחירת מקצוע ובעיכוב בהתקדמות בתהליך הבחירה המקצועית (Gadassi, Gati, & Dayan, 2012).

מטרות המחקר

לאור האמור לעיל, נראה שיש חשיבות רבה בסיוע לצעירים לקבל עזרה בתהליך קבלת ההחלטה המקצועית. לאחר העלאת מודעותם לצורך בקבלת עזרה, השלב הבא בסיוע לצעירים אלה הוא בהפנייתם למקורות מידע, הכוונה וייעוץ המתאימים להם, כלומר, להעלות את המודעות לגבי מקורות רלוונטיים ומקצועיים לקבלת סיוע מתאים לקבלת החלטה אופטימאלית. מקור אחד לקבלת סיוע הם יועצים בבחירת מקצוע. יועצים מומחים מבחינים בין קשיים בבחירה הנובעים ממקורות קוגניטיביים לבין קשיים הנובעים ממקורות רגשיים (Gati, Amir, & Landman, 2010). הם גם מודעים להשלכות הקשיים ולמשך ההתערבות הנדרשת כדי לסייע לנועץ. גורם נוסף נגיש ביותר הוא האינטרנט. קיימים כיום בארץ כמה אתרי אינטרנט (כגון - כיוונים לעתיד, יורם לימודים) המציעים מידע לא רק על סוגי המקצועות ותחומי הלימוד הקיימים בשוק, אלא אף מידע על תהליך הבחירה והקשיים השונים בהם צעירים נתקלים בתהליך זה.

מטרת המחקר המוצע היא לבחון את נכונותם של צעירים להיעזר במגוון אמצעי סיוע

בהתלבטותם לגבי בחירת לימודים ומקצוע, והגורמים המשפיעים על נכונות זו, וזאת על מנת להבין את הפער שבין הצורך בסיוע בתהליך הבחירה לבין השיעור הנמוך של הפונים לסיוע בפועל. גורמים שונים נבחנו כמשפיעים על הנכונות של צעירים לפנות לעזרה בבחירת מקצוע: מוקדי הקושי השונים של הצעירים, רמת המודעות לצורך בקבלת סיוע בתחום המקצועי, והיכולת של צעירים להבחין בין קבלת סיוע, תלותיות, ורצון לרצות אחרים, וכמובן גם גורמים כמו אנונימיות, מקצועיות נתפסת, ונגישות (הד-מצוינים, 2005; לוי, 2006).

השערות המחקר

השערת המחקר הראשונה היא שמידת הנכונות לפנייה לעזרה בתחום הבחירה הלימודית-מקצועית בקרב צעירים תהיה נמוכה, עם הבדלים בין קבוצות הנבדלות במשתנים דמוגרפיים. בפרט,

אנו משערים שהנכונות לפנייה תהיה גבוהה יותר בקרב נשים מאשר בקרב גברים וכן בקרב צעירים מרקע סוציו-אקונומי גבוה מאשר בקרב אלה מרקע סוציו-אקונומי נמוך.

ההשערה השנייה היא שגורמים הקשורים לנגישות מקורות הסיוע (למשל עלות וקרבה גיאוגרפית) וגורמים הקשורים למידת היעילות הנתפסת של מקורות אלה ימצאו כמשפיעים יותר על נכונותם של צעירים לפנות לעזרה מאשר גורמים הקשורים לדימוי החברתי של פנייה לעזרה (למשל, רצון באנונימיות וחשש מסטיגמה).

ההשערה השלישית מתייחסת לקשר שבין סוג הקושי לבין ערוץ הסיוע המועדף: אנו משערים כי בקשיים הקשורים להשגת מידע (חוסר מידע על תהליך קבלת ההחלטה או חוסר מידע על חלופות, למשל) תהיה העדפה לערוץ סיוע מקוון, ובפרט לאתרי אינטרנט, ואילו בקשיים בעלי בסיס רגשי-אישיותי יותר תהיה העדפה לייעוץ פנים אל פנים או לייעוץ אישי אינטראקטיבי באינטרנט (למשל פורום).

ש י ט ה

משתתפים

1,708 צעירים; 226 מתוכם היוו קבוצת פיילוט במחקר חלוץ. 1,482 המשתתפים הנותרים היו מחולקים לשתי קבוצות. **קבוצה א'** שעדיין לא בחרה מסלול לימודים/מקצועי כללה 306 צעירים, (גילם הממוצע היה 23.52, ס"ת 4.14) מתוכם 119 בנים (39%) ו-187 בנות (61%). **קבוצה ב'** כללה 1,176 צעירים (גילם הממוצע היה 23.47, ס"ת 2.50), מתוכם 558 בנים (47%) ו-608 בנות (53%), שנרשמו למוסד לימוד להשכלה גבוהה אך עדיין לא החלו בלימודים, ומילאה את הסקר כחלק מפנייה לקבלת מלגה (בגין מעמד סוציו-אקונומי נמוך/תושב פריפריה). קבוצה א' הורכבה מצעירים שרובם סיימו שירות צבאי/לאומי/אזרחי ועדיין לא גיבשו תכנית לעתיד, וקבוצה ב' כללה כאלו שכבר נרשמו לתכנית לימודים. היות והיינו מעוניינים לחקור מגוון של צעירים (כולל כאלה שלא פונים לאתרי אינטרנט בנושאי בחירת מקצוע או לייעוץ אישי), פנינו אל הצעירים במגוון ערוצים (בין היתר קורסי פסיכומטרי, ימים פתוחים, ומרכזי צעירים בישובים השונים), אבל לא באמצעות אתר האינטרנט של "כיוונים לעתיד" כדי למנוע הטיה של נכונות מראש לפנות לקבלת סיוע באינטרנט.

שאלוני המחקר

- הצעירים הופנו לאתר הסקר והתבקשו לענות על השאלונים הבאים (נספח ב'):
- (1) "נכונות לפנות לקבלת סיוע בתהליך הבחירה". פותח שאלון אשר התמקד בנכונות הצעיר לקבל סיוע בערוצים השונים (למשל, חומר כתוב, אינטרנט, ייעוץ אישי, סדנאות וכו'), ואת תפיסת יעילות גורמי הסיוע השונים. שאלון זה גם בחן את השיקולים השונים המשפיעים על נכונות זו (למשל, זמינות בזמן ובמקום, אנונימיות מול חשיפה, עלות כלכלית, מקצועיות נתפסת, ועוד, ראה נספח ב'). השאלון נבדק באמצעות מדגם חלוץ של 226 צעירים, שבעקבותיו קוצר ושונה.
  - (2) "קשיים בבחירת תחום לימודים ומקצוע" (Gati, Krausz, & Osipow, 1996; Gati & Saka, 2001). שאלון המיועד לאתר את מוקדי הקושי בבחירת לימודים ומקצוע של הצעיר או הצעירה המונעים או מקשים להתחיל או לסיים את תהליך בחירת תחום הלימודים והמקצוע. חציון המהימנות של 10

קטגוריות הקושי הוא $\alpha = .79$, מהימנות הציון הכללי הוא $\alpha = .92$ (Gati & Amir, 2010).

(3) "סטאטוס קבלת החלטה" (Gati et. al, 2003) – מדד ישיר למידה שבה הצעיר כבר ממוקד בהחלטה (החל מ-"אין לי כל מושג", דרך "יש לי כיוון כללי בלבד", "אני מתלבט בין מספר קטן של חלופות", "אני שוקל חלופה ספציפית", ועד ל"אני כבר יודע מה ברצוני ללמוד או באיזה מקצוע ברצוני לעבוד").

(4) פרטים דמוגראפיים – השאלון הוא אנונימי, והמשתתפים התבקשו לדווח על פרטים אישיים לא מזהים לצורכי מחקר הכוללים מין, אזור מגורים ומעמד סוציו-אקונומי.

(5) "פרופיל קבלת ההחלטות בנוגע לתחום לימודים ומקצוע" (Gati et al., 2010). שאלון זה מאפשר מיפוי של הדרך בה הצעיר מקבל החלטות בתחום הלימודי/תעסוקתי. המיפוי הוא במונחי 12 מימדים הרלוונטיים לקבלת החלטות לימודיות/תעסוקתיות (למשל, מימד "עיבוד מידע" - האופן בו האדם מנתח מידע, באופן אנליטי או הוליסטי; מימד "התייעצות עם אחרים" - המידה בה האדם נוטה להיוועץ עם אחרים בעת קבלת ההחלטה – במידה רבה עד בכלל לא), ובמונחי מידת היכולות האדפטיביות של הצעיר. השאלון מאפשר הבחנה בין מידת ההתייעצות עם אחרים, מידת התלות באחרים לקבלת ההחלטה, ומידת הרצון לרצות אחרים. הציון המהימנות הפנימית של המימדים הוא $\alpha = .81$ (Gati et al., 2010), וחציון מהימנות מבחן-מבחן חוזר של שבועיים הוא $\alpha = .81$ והיציבות לאחר שנה $r = .62$ (Gati & Levin, 2012, in press).

(6) "חוללות עצמית בקבלת החלטה בבחירת מקצוע" (Taylor & Betz, 1983). שאלון זה מתמקד בהערכה העצמית של הצעיר את היכולת שלו לקבל החלטות נכונות בתחום הלימודים והמקצוע. המהימנות הפנימית לגרסא המקוצרת (25 פריטים) בעברית היא $\alpha = .94$ (Gati et al., 2011).

שאלונים 2, 3, 5, 6 (קשיים בבחירת תחום לימודים ומקצוע, סטאטוס קבלת החלטה, פרופיל קבלת ההחלטה, חוללות עצמית בקבלת החלטה בהתאמה) כבר נבחנו במחקרים קודמים ונמצאו מהימנים ותקפים; השאלון נכונות לפנות לקבלת סיוע בתהליך הבחירה מתבסס על גרסא של שאלון שהועבר לתלמידי תיכון (הד-מצויינים, 2005; לוי, 2006), וכולל הערכה של מידת המודעות של הצעירים לרמת הקושי שלהם, את הנכונות הכללית שלהם לפנות לייעוץ ואת הגורמים שמרתיעים ומעודדים פנייה לעזרה. השאלון נבדק במחקר חלוץ שכלל 226 נבדקים ושופר בהתאם לממצאים.

משוב אישי. בסיום המענה לשאלונים בסקר ניתן לקבוצה א' משוב אישי המתבסס על התשובות בשאלון הקשיים (כולל הכוונה למקורות בהם ניתן לקבל סיוע רלוונטי בהתאם למוקדי הקושי שלו). משוב אישי זה הוא למעשה צעד ראשון בתהליך התערבות וסיוע בבחירת מקצוע, היות וזיהוי צרכים וקשיים של הצעיר הם שלב הכרחי וראשוני בכל קבלת ייעוץ מקצועי. לא ניתן משוב אישי לקבוצה ב' שלא מילאה שאלון זה.

מערך

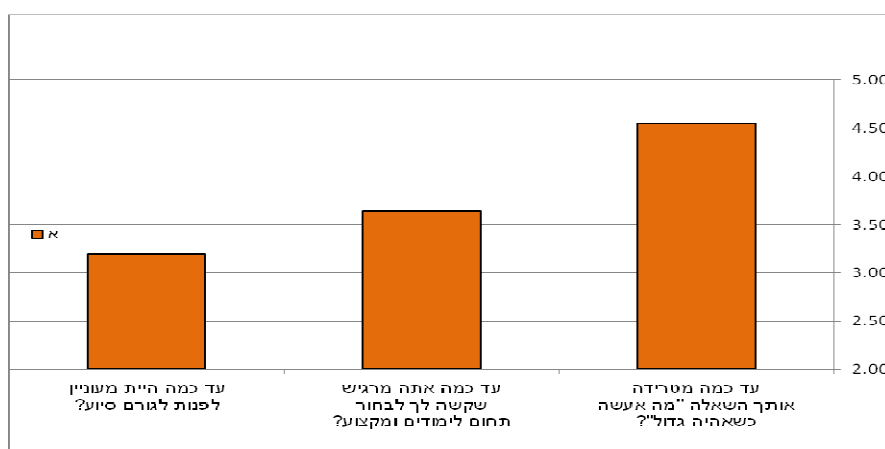
כל משתתף בקבוצה א' מילא את שאלון הקשיים, שאלון הנכונות לקבלת סיוע, סטאטוס קבלת החלטה והשאלון הדמוגראפי. כל משתתף בקבוצה ב' מילא שאלון הנכונות לקבלת סיוע, תפיסת חוללות עצמית בקבלת החלטה, ודפוס קבלת החלטות.

תוצאות

התייחסות כללית של הצעירים לנושא העתיד התעסוקתי

תרשים 1 מציג את ממוצעי התשובות של הקבוצה שטרם בחרה מסלול לימודים/מקצועי לשאלות הבאות (קבוצה א'): (1) עד כמה מטרידה אותך השאלה "מה אעשה כשאהיה גדול?"; (2) עד כמה אתה מרגיש שקשה לך לבחור תחום לימודים ומקצוע?; ו- (3) עד כמה היית מעוניין לפנות לגורם סיוע? כפי שניתן לראות בתרשים, רמת המוטרויות בנוגע לעתיד המקצועי הייתה גבוהה בהרבה מהכוונה לפנות לסיוע. עוד ניתן לראות שקיים קושי בבחירה.

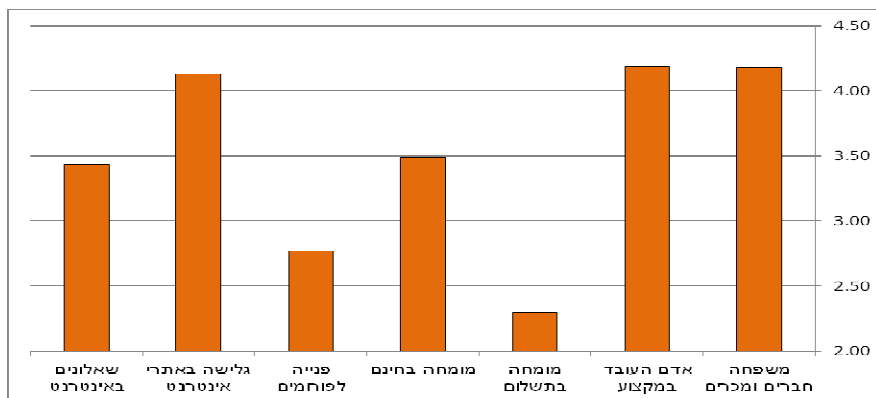
תרשים 1: התייחסות כללית של הצעירים לנושא העתיד התעסוקתי (1=בכלל לא, 5=רב מאוד)

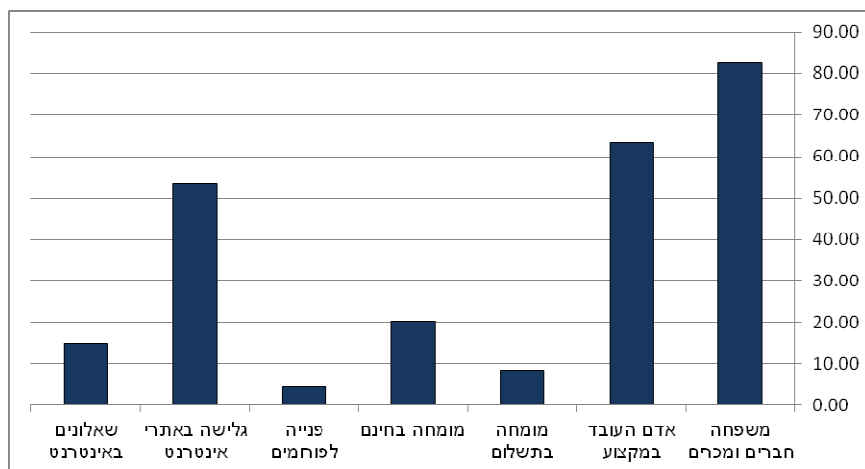
הנטייה לפנות לגורמי סיוע שונים

תרשימים 2א' ו-2ב' מציגים את הגורמים אליהם הצעירים נוטים לפנות. תרשים 2א' מציג את גורמי הסיוע אליהם הצעירים מעריכים שיפנו בעתיד ואילו תרשים 2ב' מציג את אחוז הצעירים שדיווחו על פניה בפועל לאותם גורמי הסיוע. כפי שניתן לראות בתרשימים הצעירים נוטים לפנות למשפחה וחברים, לאדם העובד במקצוע ובודקים מידע באתרי אינטרנט שונים. מאידך, הנטייה לפנות למומחים (בחינם או בתשלום) היא הנמוכה ביותר.

תרשים 2א': הנטייה לפנות לגורמי סיוע שונים – קבוצה א' (1=בכלל לא, 5=במידה רבה)

תרשים 2ב': אחוז המדווחים על פניה בפועל אל גורמי סיוע שונים – קבוצה ב'

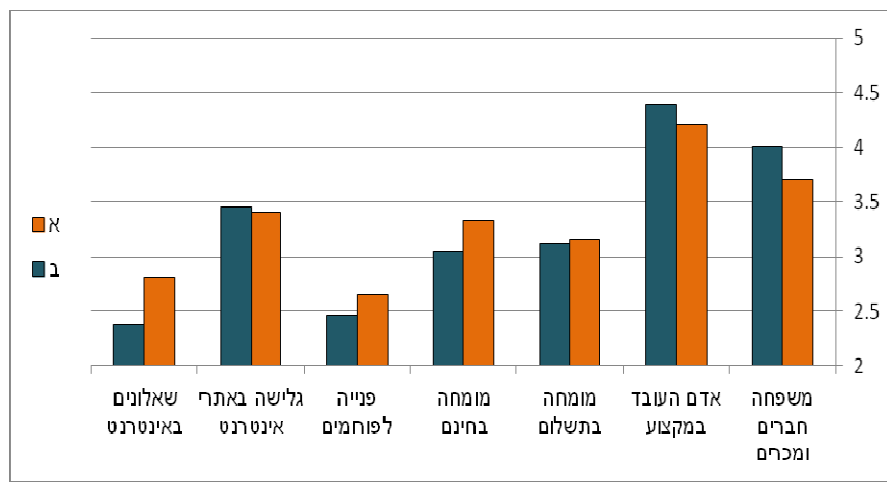

היעילות הנתפסת של גורמי סיוע שונים

תרשים 3 מציג את המידה בה הצעירים מעריכים את יעילות הסיוע של הגורמים השונים.

מהתרשים נראה שהצעירים משתי הקבוצות מעריכים בצורה דומה את יעילות הסיוע של גורמי הסיוע השונים, כאשר אנשים העובדים במקצוע, משפחה, חברים ומכרים ואתרי אינטרנט שונים נתפסים כגורמי הסיוע היעילים ביותר.

תרשים 3: היעילות הנתפסת של גורמי סיוע שונים בשתי הקבוצות (1=בכלל לא, 5=במידה רבה)

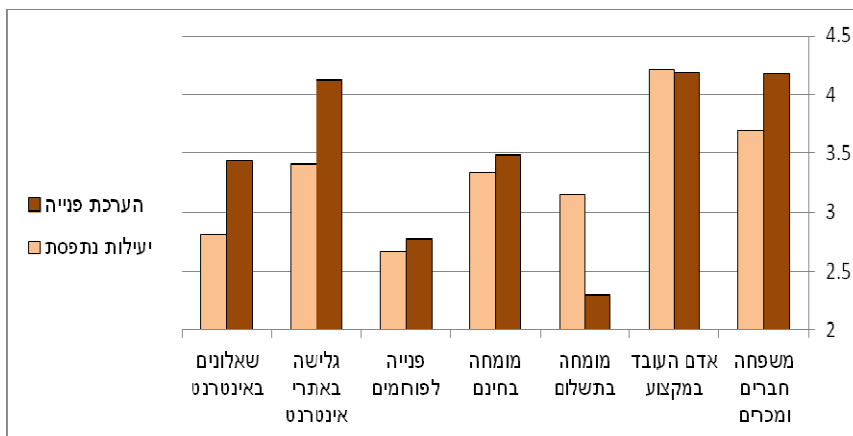
הנכונות לפנות לגורם סיוע מול היעילות הנתפסת של הגורם

תרשים 4 עורך השוואה בין היעילות הנתפסת של גורמי הסיוע השונים לבין הנכונות לפנות אליהם, בקרב קבוצה א'.

ניתן לראות שהפער הבולט ביותר בין ההערכה לפנייה לסיוע לבין תפיסת היעילות נראה בגורם "מומחה בתשלום": על אף תפיסת יועץ מומחה בתשלום כיעיל, הנכונות לפנות אליו

היא נמוכה מאוד ואף הנמוכה ביותר בקרב גורמי הסיוע השונים. לעומת זאת, אדם העובד במקצוע נתפס כיעיל ביותר והנכונות לפנות אליו היא הגבוהה ביותר.

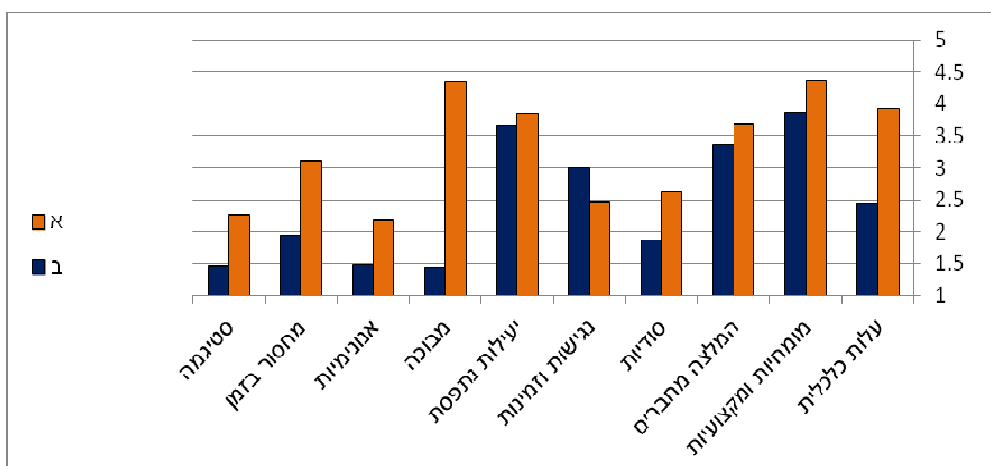
תרשים 4: הנכונות לפנות לגורם סיוע מול היעילות הנתפסת של הגורם (1=בטוח שלא, 5=בטוח שכן).

השיקולים המשפיעים על הפניה לגורם סיוע

תרשים 5 מציג את השיקולים השונים המשפיעים על הפנייה לגורם סיוע. ניתן לראות ששיקולי העלות הכלכלית, המומחיות והמקצועיות, המבוכה מהפנייה והמלצה מחברים הם השיקולים הבולטים ביותר שמשפיעים על הבחירה בגורם סיוע מסוים על פני אחרים. עוד ניתן לראות שקיים פער משמעותי ביותר בשיקול "מבוכה" בין אלו שעדיין לא בחרו מסלול עתידי (קבוצה א') לבין אלו שכבר בחרו (קבוצה ב').

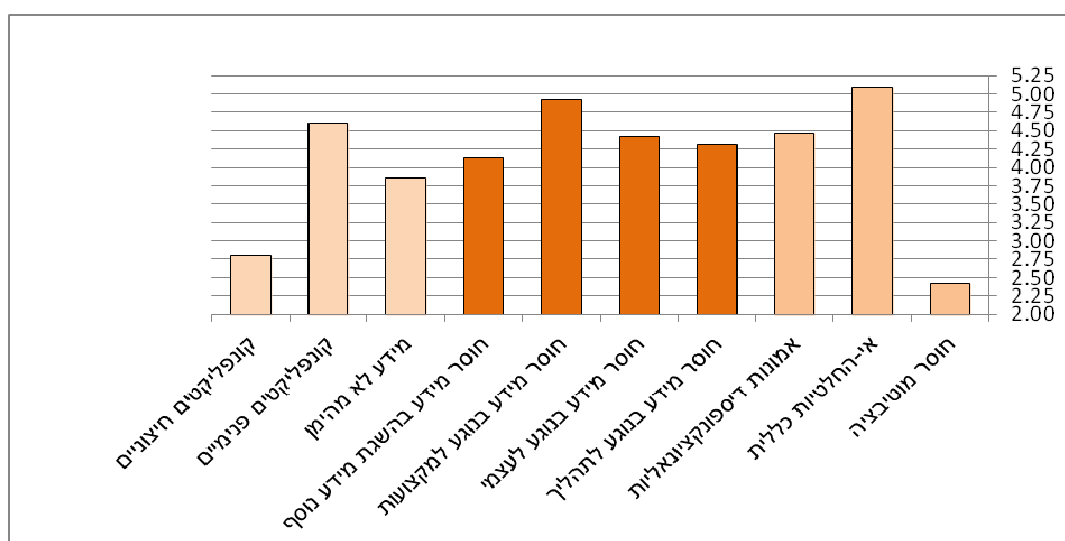
תרשים 5: השיקולים המשפיעים על הפניה לגורם סיוע (1= כלל לא ישפיע, 5= ישפיע במידה רבה מאוד)

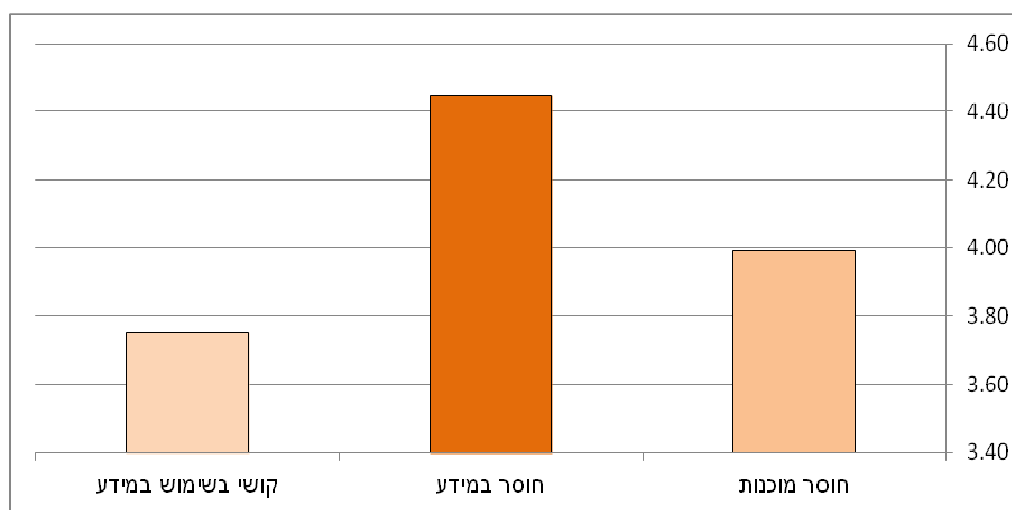
מוקדי קושי בבחירת מסלול לימודים/מקצוע

תרשימים 6א' ו-6ב' מציגים את מוקדי הקושי בבחירת תחום לימודים ומקצוע שדווחו על ידי הצעירים שעדיין לא בחרו מסלול לימודים/מקצועי (קבוצה א). תרשים 6א' מציג את פירוט הקשיים השונים במונחי עשר קטגוריות הקושי, וממנו עולה כי הקשיים הבולטים ביותר של הצעירים הם אי-החלטיות כללית, חוסר מידע בנוגע למקצועות, קונפליקטים פנימיים, אמונות דיספונקציונאליות, חוסר מידע בנוגע לעצמי, וחוסר מידע כיצד מקבלים החלטה. תרשים 6ב' מציג את הקשיים במונחי שלוש קטגוריות הקושי הראשיות. התרשים המשקף שמוקד הקושי העיקרי שהצעירים חווים הוא חוסר במידע.

תרשים 6א': מוקדי קושי בבחירת מסלול לימודים/מקצוע (1=אין קושי, 9 = קושי רב מאוד)

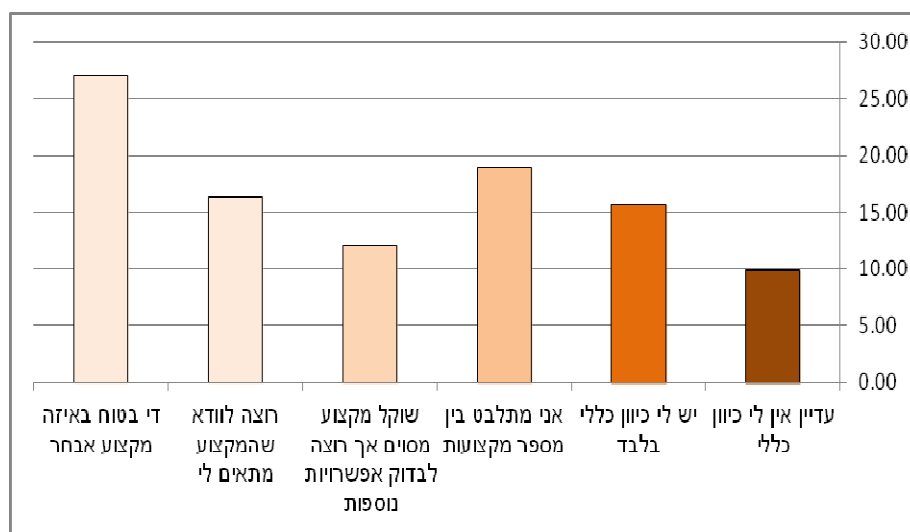
תרשים 6ב': מימדי הקושי בבחירת מסלול לימודים/מקצוע (1=אין קושי, 9 = קושי רב מאוד)

סטאטוס קבלת ההחלטה

תרשים 7 מציג את התפלגות השלב בתהליך הבחירה בו נמצאים הצעירים בקבוצה שטרם בחרה מסלול לימודים/מקצועי (קבוצה א'). ניתן לאפיין את השלב בתהליך הבחירה שבו נמצאים הצעירים כ"בתחילת הדרך" - 25%, "באמצע הדרך" - 19%, "לקראת סוף הדרך" - 28%, ו"עם ההחלטה טנטטיבית" - 27%. ראוי לציין שגם מבין הצעירים שציינו שיש בידיהם כבר החלטה טנטטיבית, כמחצית היו מעוניינים לקבל סיוע בקבלת ההחלטה, ממצא שמשקף שעדיין לא קיבלו החלטה סופית.

תרשים 7 : התפלגות שלב תהליך הבחירה (1=עדיין אין לי כיוון כללי, 9=די בטוח באיזה מקצוע אבחר)

הקשר בין מוקדי הקושי בבחירה לבין ההתייחסות כללית של הצעירים לנושא העתיד התעסוקתי

לוח 1 מציג את הקשרים בין קטגוריות הקושי השונות מחד, לבין סטאטוס ההחלטה בו נמצא הצעיר, ותשובתו על שאלות המתייחסות ל"מוטרדות", "הרגשת קושי", "רצון לפנות לקבלת סיוע". פרט לקושי הקשור ל"אמונות דיספונקציונאליות" שבו היה מתאם נמוך ולא משמעותי עם סטאטוס קבלת ההחלטה, כל הקשיים האחרים עמדו במתאם שלילי עם סטאטוס קבלת ההחלטה המשקף שככל שהקשיים קטנים יותר, כך סטאטוס קבלת ההחלטה מתקדם יותר. נמצאו הבדלים בולטים בגובה המתאם בין קטגוריות הקושי השונות כאשר המתאמים הגבוהים ביותר היו עם חוסר מידע על העצמי, חוסר מידע על המקצועות, וחוסר מידע על "איך מקבלים החלטה".

כצפוי, חוסר מוטיבציה עומד בקשר שלילי עם המוטרדות מהשאלה "מה תעשה כשתהיה גדול?". המתאם של מוטרדות עם כל קטגוריות הקושי האחרות היה חיובי אך נמוך. חווית הקושי הסובייקטיבי עמדה במתאם חיובי עם כל קטגוריות הקושי הספציפיות, ובפרט במתאם גבוה של 56. עם אשכול הקשיים של חוסר מידע ו-56. עם סך הקשיים. הקושי המשפיע ביותר על הרצון לפנות לקבלת סיוע הוא חוסר מידע

על תהליך קבלת ההחלטה, המשקף צורך בקבלת הכוונה בתהליך עוד יותר מהצורך בקבלת מידע. חוסר מידע על עצמי, על החלופות ועל מקורות סיוע נוספים גם הם מגבירים את הרצון לקבל סיוע.

לוח 1: הקשר בין מוקדי הקושי לבין התייחסות הצעירים לנושא העתיד התעסוקתי (קבוצה א' N = 306)

קטגוריות קושי	סטטוס קבלת ההחלטה	עד כמה מטרידה אותך השאלה מה תעשה כשתהיה גדול?	עד כמה אתה מרגיש שקשה לך לבחור תחום לימודים?	עד כמה היית מעוניין לפנות לגורם סיוע?
חוסר מוטיבציה	-.15	-.23	.23	.08
אי-החלטיות כללית	-.24	.18	.45	.24
אמונות דיספונקציונאליות	.10	.12	.06	.19
חוסר מידע על התהליך	-.39	.18	.55	.45
חוסר מידע על העצמי	-.43	.13	.52	.39
חוסר מידע על המקצועות	-.42	.15	.46	.34
חוסר מידע על דרכים להשגת מידע נוסף	-.29	.11	.37	.39
מידע לא מהימן	-.32	.11	.43	.34
קונפליקטים פנימיים	-.34	.08	.46	.32
קונפליקטים חיצוניים	-.11	.08	.20	.20
חוסר מוכנות	-.16	.07	.40	.26
חוסר מידע	-.45	.17	.56	.46
קושי בשימוש במידע	-.30	.10	.43	.34
ציון כללי	-.41	.14	.56	.44
R ²		.13	.40	.22

הערה: מתאמים גבוהים ומעניינים מודגשים בצבע.

השורה האחרונה בלוח 1 מסכמת ניתוח של רגרסיה מרובה לניבוי כל אחד משלושת המשתנים המתיחסים לנושא העתיד התעסוקתי. שלושת הקשיים שתרמו לתחושת המוטרודות ($R=.37$) היו חוסר מוטיבציה ($\beta = -.31$), חוסר מידע על תהליך קבלת ההחלטה ($\beta = .20$), ואי-החלטיות כללית ($\beta = .14$). ארבעת המשתנים שתרמו לתחושת הקושי ($R=.62$) היו חוסר מידע על תהליך קבלת ההחלטה ($\beta = .29$), אי-החלטיות כללית ($\beta = .16$) קונפליקטים פנימיים ($\beta = .15$) וחוסר מידע על העצמי ($\beta = .16$). שני המשתנים שתרמו לניבוי הרצון לפנות לקבלת סיוע ($R=.47$) היו חוסר מידע על תהליך קבלת ההחלטה ($\beta = .33$) וחוסר מידע על דרכים להשגת מידע נוסף ($\beta = .17$).

הקשר בין מוקדי הקושי שיש לצעיר לבין גורמי הסיוע שהוא יבחר לפנות אליהם

כל המתאמים בין מוקדי הקושי לבין גורמי הסיוע אליהם עשויים לפנות היו נמוכים מאוד (בין 0.10 - לבין 0.22) ראה לוח 2 בנספח א. תוצאות אלו משקפות שאין תלות של הנטייה אל מי לפנות לבין מוקד הקושי. תוצאות אלו משקפות שהצעירים אינם יודעים מהי הדרך הטובה ביותר להתמודד עם הקשיים שלהם ולאילו גורמי סיוע עליהם לפנות.

פרופיל קבלת החלטות

בנוסף, קבוצה ב' השיבה על שאלון של פרופיל קבלת החלטות המתייחס לדרך בה אדם נוטה לקבל החלטות הקשורות לבחירת לימודים ומקצוע. לא נמצאו קשרים בין הדיווח על פנייה בפועל והעזרות בגורמי הסיוע השונים לבין הממדים השונים המתארים את פרופיל קבלת החלטות פרט למימד של התייעצות עם אחרים. לגבי מימד זה נמצא קשר חיובי עם דיווח על התייעצות בפועל עם משפחה חברים ומכרים ($R=.28$) כמו כן לא נמצא קשר בין מידת האדפטיביות של פרופיל קבלת החלטות של הצעיר לבין הדיווח על פנייה בפועל אל גורם סיוע כלשהו. כמו כן, לא נמצא קשר בין תחושת המסוגלות העצמית בקבלת החלטה בבחירת מקצוע לבין הפנייה בפועל לקבלת סיוע בבחירת מסלול לימודי או מקצועי.

דיון

מידת החידוש של המחקר הנוכחי. המחקרים הנרחבים האחרונים שנעשו בקרב צעירים בארץ לגבי הצרכים שלהם בקבלת סיוע בתהליך בחירת לימודים ומקצוע נערכו לפני כעשור (גתי ומאירס, 2003; Gati et al., 2001). כמו כן לפי מיטב ידיעתנו, לא נערך כל מחקר בנושא הנכונות של צעירים בישראל לקבל סיוע בבחירת לימודים ומקצוע. כאמור, אמדן בלתי רשמי מעלה שפחות מ-3% מבני מחזור לימודי פונים לקבלת ייעוץ אישי בבחירת מקצוע; מאידך, אחוז הסטודנטים שמחליפים חוג לימודים עולה בתחומים רבים על 30%. הפער בין מספר הצעירים שפונים לסיוע לבין מספר הצעירים שהתנהגותם מצביעה על חרטה על ההחלטה שקיבלו, משקף בעיה בתהליך קבלת ההחלטה לגבי תחום לימודים ומקצוע בקרב צעירים רבים.

לא נמצאו הבדלים מגדריים משמעותיים, ולכן הממצאים מדווחים מעבר לשני המינים. כמו כן, לא נמצאו הבדלים משמעותיים בין צעירים הגרים בפריפריה ובין הגרים בערים הגדולות במשתני המחקר – כולם מוטרדים מהשאלה "מה אעשה כשאהיה גדול", ולרובם קשה לבחור תחום לימודים ומקצוע ומאותן הסיבות.

המטרה המרכזית של המחקר הנוכחי הייתה למפות את המאפיינים והצרכים של צעירים בבואם לבחור מסלול לימודים ומקצוע. הממצא הבולט הוא שכל הצעירים שהשתתפו במחקר היו מוטרדים מהשאלה "מה אעשה כשאהיה גדול?", כאשר מעל מחציתם (55%) ציינו שמוטרדים במידה רבה מאוד. נוסף לכך, לא רק שהצעירים מוטרדים משאלת עתידם המקצועי, מרביתם גם ציינו שהבחירה קשה להם (85%). ובהתאם להשערת המחקר הראשונה נמצא שעל אף ההרגשה שהבחירה היא קשה, רק כמחצית (47%) ציינו שהיו מעוניינים לקבל סיוע בבחירה.

בכדי למפות את מאפייני הצעירים, המשתתפים במחקר נתבקשו להעריך לאילו גורמי סיוע סביר שיפנו לקבלת עזרה בבחירת תחום לימודים ומקצוע, וכיצד הם מעריכים את מידת היעילות של גורמים אלו (תרשים 2, 3). היעילות הנתפסת של גורמי הסיוע השונים (בין היתר, הורים וחברים, יועץ בחינם או בתשלום, מידע באינטרנט) עמדה בקשר חיובי גבוה עם הנכונות לפנות לאותו גורם, פרט ליועץ מומחה

בתשלום שנתפס כיעיל יחסית אך הנטייה לפנות אליו נמוכה, וזאת ככל הנראה מהשיקול של העלות הכרוכה בפנייה ומהמבוכה בפנייה לגורם סיוע מקצועי.

הממצאים מראים שהצעירים מעדיפים לפנות לגורמים הנגישים להם (אתרי אינטרנט) ולא להנמצאים בסביבתם הקרובה (חברים, משפחה ומכרים - 80%) ולאנשים העובדים במקצוע המעניין אותם (75%), כאשר אלו גם הגורמים הנתפסים כיעילים ביותר על ידם. אחד ההסברים לכך הוא שכאשר פונים לגורמים אלה, מקבלים מהם תשובות. סביר להניח שהכוונה מאחורי התשובות היא טובה, אבל ברור שהיא לא תמיד נכונה, מדויקת ומלאה. לעומתם, מידת היעילות של היועצים נתפסת כנמוכה יותר והנטייה לפנות אל יועצים ללא תשלום (45%) ויועצים בתשלום בפרט (12%) היא הנמוכה ביותר מבין כל גורמי הסיוע.

המשתתפים אף התבקשו לציין עד כמה הם מושפעים משיקולים שונים בבואם לפנות לקבל סיוע (תרשים 4). בהתאם להשערת המחקר השנייה שתי הקבוצות ציינו שהשיקולים שישפיעו על פנייתם לפנות לסיוע הם בעיקר מומחיות ומקצועיות, יעילות נתפסת, המלצה מחברים ועלות כלכלית. שיקולים אלו באים לידי ביטוי בגורמי הסיוע שהצעירים נוטים לפנות אליהם – משפחה וחברים, אדם העובד במקצוע ואתרי אינטרנט שונים.

חשוב לציין שנמצא פער משמעותי בין שתי הקבוצות בשיקול "מבוכה". הקבוצה שטרם בחרה מקצוע ציינה שהשיקול "מבוכה" ישפיע במידה רבה עד רבה מאוד בבואה לפנות לסיוע, לעומת הקבוצה שכבר בחרה במסלול לימודים או מקצוע שציינה שמבוכה לא השפיעה על פנייתם לסיוע. נראה שהעובדה שעדיין לא נבחר מסלול לימודים או מקצוע בשלב זה בחיים גורמת למבוכה, שמשפיעה על הנכונות לפנות לסיוע ועלולה לפגוע בתהליך הבחירה.

על מנת למפות את הצרכים של צעירים שטרם בחרו מסלול לימודים או מקצוע, המשתתפים ענו על שאלון שנועד לאתר את מוקדי הקושי שלהם בבואם לבחור מסלול לימודים/מקצועי. נמצא שבין הקטגוריות הבולטות המקשות על קבלת החלטה ניתן לציין את אי-החלטיות כללית וחוסר מידע בנוגע למקצועות כקשיים הבולטים המעכבים את ההתקדמות לקראת החלטה. קשיים בולטים נוספים שמפריעים להתקדמות לקראת בחירה כוללים אמונות דיס-פונקציונאליות, חוסר בידע אודות אופן קבלת החלטה, חוסר במידע לגבי עצמי וקונפליקטים פנימיים (תרשים 6א'). במבט כללי יותר ניתן להגיד שחוסר במידע הוא מוקד הקושי המרכזי המשפיע על צעירים (תרשים 6ב').

השערת המחקר השלישית, שהתייחסה לקשר שבין סוג הקושי לבין ערוץ הסיוע המועדף לא אוששה. אנו שיערנו כי בקשיים הקשורים להשגת מידע (חוסר מידע על תהליך קבלת ההחלטה או חוסר מידע על חלופות, למשל) הצעירים יעדיפו לפנות לערוץ סיוע מקוון, ובפרט לאתרי אינטרנט, ואילו בקשיים בעלי בסיס רגשי-אישיותי יותר הם יראו העדפה לייעוץ פנים אל פנים או לייעוץ אישי אינטראקטיבי באינטרנט (למשל פורום). אך לא נמצא קשר בין מוקדי הקושי של הצעירים לגורמי הסיוע שהם בוחרים לפנות אליהם (לוח 2). מכאן נראה שהצעירים אינם יודעים מהי הדרך הטובה ביותר להתמודד עם הקשיים שלהם ולאילו גורמי סיוע עליהם לפנות בהיתקלם בקשיים השונים.

ניתן לאפיין את השלב בתהליך הבחירה שבו נמצאים הצעירים בקבוצה א' כ"בתחילת הדרך" - 25%, "באמצע הדרך" - 19%, "לקראת סוף הדרך" - 28%, ו"עם ההחלטה טנטטיבית" - 27%. ראוי לציין

שגם מבין הצעירים שצינו שיש בידיהם כבר החלטה טנטטיבית, כמחצית היו מעוניינים לקבל סיוע בקבלת ההחלטה.

מסקנות

הממצאים מחזקים את חשיבות הנושא: צעירים רבים זקוקים לסיוע בקבלת החלטה מושכלת לגבי בחירת תחום לימודים ומקצוע, אך נטייתם לפנות לקבלת סיוע זה היא נמוכה.

א. קיימים הבדלים גדולים בין הצעירים בינם לבין עצמם בכל אחת מהקבוצות, ולכן הסיוע צריך להתמקד במענה לצורך האישי של כל צעיר לאחר אבחון מוקדי הקושי שלו.

ב. תחום הקושי המרכזי הוא חוסר במידע, דבר המצביע על הצורך במתן סיוע בתחומים הבאים:

1. חוסר במידע על איך לקבל החלטה;

2. חוסר במידע על הצעיר (העדפותיו ויכולותיו);

3. וחוסר במידע על החלופות השונות (מה הן ומה מאפיין אותן).

בנוסף, נראה שרבים מאופיינים על-ידי אי-החלטיות כללית (קושי כללי לקבל החלטה בתחומי חיים שונים). צעירים אלה זקוקים לייעוץ אישי ממומחה.

ג. שיקולי איכות השירות והנגישות הם בין השיקולים החשובים המשפיעים על הנטייה לפנות לקבלת סיוע.

ד. תפיסת היעילות של גורמי הסיוע השונים היא סובייקטיבית, מוטה, ומתבססת על נגישות (בזמן, במקום, וללא עלות), ואינה תואמת את העדויות המחקריות לגבי היעילות בפועל של גורמי הסיוע השונים.

ממצאי המחקר מאפשרים גיבוש מדיניות לפיתוח התערבויות שמטרתן סיוע לצעירים לקבל

החלטה לגבי תחום לימודים ומקצוע. התערבויות אלה צריכות להתייחס: (א) להגברת המודעות שלהם לצורך הכללי של בני גילם בייעוץ, (ב) להתאמת שירותי הייעוץ התעסוקתי הקיימים למאפייניהם וצרכיהם של הצעירים, (ג) ולפיתוח שירותים חדשניים ושדרוג שירותים קיימים, כולל כלים אינטראקטיביים לסיוע עצמי באינטרנט.

התאמה טובה יותר של היצע שירותי הסיוע לצרכי הפונים תקדם את הצעירים בישראל בתכנון עתידם המקצועי-תעסוקתי ובהגברת הסיכוי למימוש, וזאת מתוך מטרה להגדיל את מספר הפונים לקבלת סיוע בתחום זה. ניצול יעיל של שירותים משופרים יעלה את הסיכוי לשביעות רצון מהמקצוע הנבחר, שיקטין את הסיכוי לחרטה ויתבטא בהקטנת הנשירה ממסלולי ההכשרה והלימודים. להחלטה לא אופטימאלית לגבי בחירת תחום הלימודים והמקצוע משמעות לגבי הסיכוי להשתלבות תעסוקתית מוצלחת, ולכן ההשלכות הן לא רק לצעיר אלא גם בעלות משמעות כלכלית וחברתית למדינה. עידוד והכוונת צעירים להשקיע בתהליך ההחלטה ולהיעזר באופן אפקטיבי במגוון של שירותים יסייע בקבלת החלטות טובות יותר לגבי הבחירה המקצועית ובהמשך תקל על ההשתלבות התעסוקתית. בעידן הטכנולוגי של ימינו ניתן להיעזר גם במערכת הכוונה אינטרנטית בתנאי שהיא מקצועית, איכותית ונגישה.

המלצות

ממסקנות המחקר עולה הצורך במערכת סיוע איכותית באינטרנט המספקת מענה באופן המיטבי לצרכים של הצעירים בקבלת סיוע בהחלטה, תוך שילוב אופטימאלי עם מערך של ייעוץ אישי. מערכת כזו תהנה הן מהיתרונות של ייעוץ מקצועי והן מהאנונימיות ונוחות הגישה של האינטרנט. צעירים ממעמד סוציו-אקונומי ממוצע ומתחת לממוצע, שאינם מודעים תמיד לאפשרויות העומדות בפניהם או לקשיים שהם חווים, נרתעים לפנות לעזרה בגלל מחסומים אמיתיים או נתפסים ואינם בעלי משאבים כספיים שיאפשרו להם לפנות לייעוץ אישי, יוכלו לקבל הדרכה און ליין (וללא כל עלות) אודות תהליך קבלת החלטה לגבי תחום לימודים ומקצוע והדרכים להגברת הסיכוי למימוש החזון האישי שלהם.

לסיכום:

1. יש להגביר את המודעות של צעירים לקיומם של מגוון השירותים הקיימים, ובפרט לשירותים הנגישים (בזמן ובמקום).
2. יש צורך להעריך את איכות הייעוץ הניתן במסגרות השונות, ולהמליץ על דרכים להעלאת האיכות (במידת הצורך).
3. חשוב להגביר את המודעות לשונות בטיב השירות המוצע באתרי האינטרנט הרלוונטיים ולעודד את השימוש באתרי אינטרנט העומדים בקריטריונים של איכות ונגישות (בזמן, במקום ובעלות).

רשימת המקורות

- גתי, א. ומאיירס, א. (2003). גולשים בים המידע: צרכים ומאפיינים של מתלבטים בבחירת מסלול לימודים ומקצוע באינטרנט. *אדם ועבודה*, 12, 6-25.
- הד-מצוינים, ע. (2005). ערוצי ייעוץ לבני נוער: נכונותם של מתבגרים לפנות לקבלת סיוע מיועץ ביה"ס באמצעות האינטרנט. עבודת גמר לתואר שני, בית הספר לחינוך, האוניברסיטה העברית, ירושלים.
- לוין, א. (2006). חיפוש עזרה באמצעות האינטרנט לעומת פנייה לייעוץ פנים אל פנים אצל מתבגרים חילוניים ודתיים. עבודת גמר לתואר שני, בית הספר לחינוך, האוניברסיטה העברית, ירושלים.
- מלכה-גדרון, ת. (2004). הקשר בין אי-החלטיות לבין החלפת תחום לימודים בקרב סטודנטים לתואר ראשון באוניברסיטה. עבודת גמר לתואר שני, בית הספר לחינוך, האוניברסיטה העברית, ירושלים.
- פלום, ח. (1995). התפתחות קריירה והתבגרות. בתוך ח. פלום (עורך): *מתבגרים בישראל: היבטים אישיים, משפחתיים וחברתיים*. עמ' 201-223. אבן-יהודה: רכס.
- Amir, T., & Gati, I. (2006). Facets of career decision-making difficulties. *British Journal of Guidance and Counselling*, 34, 483-503.
- Arnett, J. J. (2004). *Emerging adulthood: The winding road from late teens through the twenties*. Oxford, England: Oxford University Press.
- Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. In J. Richardson (Ed.) *Handbook of theory and research for the sociology of education* (pp. 241-258). New York: Greenwood.
- Erikson, E. (1968). *Identity: Youth and crisis*. New York: Norton.
- Gadassi, R., Gati, I., & Dayan, A. (2012). The adaptability of career decision-making profiles. Submitted for publication.
- Gati, I., Amir, T., Landman, S. (2010). Career counsellors' perceptions of the severity of career decision-making difficulties. *British Journal of Guidance and Counselling*, 38, 393-408.
- Gati, I., & Asher, I. (2001). The PIC model for career decision making: Prescreening, In-depth exploration, and Choice. In F. T. Leong & A. Barak (Eds.) *Contemporary models in vocational psychology* (pp. 7-54). Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Gati, I., Asulin-Peretz, L., & Fisher, A. (2012). Emotional and personality-related career decision-making difficulties: A three-year follow-up. *The Counseling Psychologist*, 40, 6-27.
- Gati, I., Garty, Y., & Fassa, N. (1996). Using career-related aspects to assess person environment fit. *Journal of Counseling Psychology*, 43, 196-206.
- Gati, I., Kleiman, T., Saka, N., & Zakai, A. (2003). Perceived benefits of using an internet-based interactive career planning system. *Journal of Vocational Behavior*, 62, 272-286.

- Gati, I., Krausz, M., & Osipow, S. H. (1996). A taxonomy of difficulties in career decision making. *Journal of Counseling Psychology, 43*, 510-526.
- Gati, I., Landman, S., Davidovitch, S., Asulin-Peretz, L., & Gadassi, R. (2010). From career decision-making styles to career decision-making profiles: A multidimensional approach. *Journal of Vocational Behavior, 76*, 277-291.
- Gati, I., & Levin, N. (2012). The stability and structure of career decision-making profiles: A one-year follow-up. *Journal of Career Assessment, 20*, 1-15.
- Gati, I., & Ram, G. (2000). Counselors' judgments of the quality of the prescreening stage of the career decision-making process. *Journal of Counseling Psychology, 47*, 414-428.
- Gati, I., & Saka, N. (2001a). Internet-based versus paper-and-pencil assessment: Measuring career decision-making difficulties. *Journal of Career Assessment, 9*, 397-416.
- Gati, I., & Saka, N. (2001b). High school students' career related decision-making difficulties. *Journal of Counseling and Development, 79*, 331-340.
- Gati, I., Saka, N., & Krausz, M. (2001). "Should I use a computer-assisted career guidance system?" It depends on where your career decision-making difficulties lie. *British Journal of Guidance and Counselling, 29*, 301-321.
- Grinstein-Weiss, M., Fishman, G., & Eisikovits, Z. (2005). Gender and ethnic differences in formal and informal help seeking among Israeli adolescents. *Journal of Adolescence, 28*, 765-779.
- Krau, E. (1989). The transition in life domain salience and the modification of work values between high school and adult employment. *Journal of Vocational Behavior, 34*, 100-116.
- Raviv, A., Raviv, A., Vago-Gefen, I., & Fink, A.S (2009). The personal service gap: Factors affecting adolescents' willingness to seek help. *Journal of Adolescence, 32*, 483-499.
- Saka, N., & Gati, I. (2007). Emotional and personality-related aspects of persistent career decision-making difficulties. *Journal of Vocational Behavior, 40*, 340-358.
- Super, D.E. (1990). A life-span, life-space approach to career development. In D. Brown, L. Brooks, and Associates (Eds.), *Career choice and development* (pp.197-261). San Francisco: Jossey Bass.
- Tatar, M. (2001). Comparing adolescents' considerations for self-referral and counselors' perceptions of these considerations. *Journal of Adolescence, 24*, 171-181.

נספח א'

לוח 2: הקשר בין מוקדי הקושי שיש לצעיר לבין גורמי הסיוע שהוא יבחר לפנות אליהם

שאלונים באינטרנט	אתרי אינטרנט	פנייה לפורומים	מומחה בחינם	מומחה בתשלום	עובד במקצוע	משפחה חברים ומכרים	
-.10	-.06	.03	-.06	.11	0	.05	חוסר מוטיבציה
.06	.12	.09	.06	0	.02	.13	אי-החלטיות כללית
0	.10	.21	.09	.10	0	.04	אמונות דיס פונקציונאליות
.06	.08	.03	.18	.19	-.01	.02	חוסר מידע על התהליך
.15	.11	.08	.15	.11	-.08	.06	חוסר מידע על העצמי
-.03	.12	.10	.17	.06	.06	.12	חוסר מידע על המקצועות
-.02	.08	.06	.16	.11	-.01	.01	חוסר מידע על דרכים להשגת מידע נוסף
.09	.08	.12	.14	.16	-.05	.08	מידע לא מהימן
.22	.22	.17	.14	.12	.04	.10	קונפליקטים פנימיים
.03	.03	0	.09	.12	-.03	.05	קונפליקטים חיצוניים
0	.10	.16	.05	.10	0	.12	חוסר מוכנות
.06	.11	.08	.19	.14	-.02	.06	חוסר מידע
.13	.12	.11	.15	.16	-.02	.09	קושי בשימוש במידע
.10	.15	.14	.17	.15	0	.10	ציון כללי

נספח ב'

העתק "מסכים" מתוך האינטרנט כפי שראו המשתתפים במחקר

דף פתיחה:

שאלון בנושא בחירת תחום לימודים או מקצוע

לפניכם שאלון שמטרתו ללמוד על הגורמים שמקלים או מקשים על צעירים לבחור תחום לימודים או מקצוע. משך מילוי השאלון 20-25 דקות.

השאלון מנוסח בלשון זכר מטעמי נוחות, עמך הסליחה.

בסיום השאלון תקבל משוב אישי קצר. בנוסף, תשתתף בהגרלת פרס של 1000 ש"ח וחמישה פרסים של 200 ש"ח.

גיל מין זכר נקבה

אזור בארץ:

הגליל והגולן, העמקים

חיפה והסביבה

השרון (חדרה, נתניה)

גוש דן

ירושלים והסביבה

השפלה הדרומית (רחובות, אשדוד, אשקלון)

באר שבע והסביבה

הנגב

אחר

שם היישוב (עיר, מושב, קיבוץ, כפר)

אי-מ"ל למשלוח ההודעה על הזכייה בהגרלה (לא יועבר לאף גורם אחר)

[למעבר לשאלון](#)

שאלון "נכונות לפנות לקבלת סיוע בתהליך הבחירה":

כיוונים לעתיד

סמן את תשובתך בעיגול המתאים

	מאוד לא	---	---	---	כלל לא	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	באיזו מידה מעסיקה אותך השאלה מה תעשה "כשתהיה גדול"?
☐	☐	☐	☐	☐	☐	עד כמה אתה מרגיש שקשה לך לבחור תחום לימודים או מקצוע?
☐	☐	☐	☐	☐	☐	עד כמה אתה מעוניין לפנות לגורם מסייע על מנת להתמודד עם הקשיים שלך בבחירת תחום לימודים או מקצוע?

[← המשך](#)

כיוונים לעתיד

מספר גורמים עשויים לסייע בהחלטה מה ללמוד ובאיזה מקצוע להשתלב, וביניהם בני משפחה, חברים, מכרים, אדם העובד במקצוע המעניין אותך, יועץ מומחה בתשלום (למשל, במכוני ייעוץ), יועץ ללא תשלום (למשל, במרכזי צעירים, ביחידה להכוונת חילים משוחררים), פורום להכוונה תעסוקתית, גלישה באינטרנט או שאלונים מקוונים. כתבת פנייה לבקשת סיוע בפורום ומילוי שאלונים באינטרנט.

עד כמה אתה מעריך שאכן תפנה לכל אחד מהם לקבלת סיוע בבחירת תחום הלימודים או המקצוע?

	בטוח שכן	סביר שכן	אולי	סביר שלא	בטוח שלא	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	בני משפחה, חברים, מכרים
☐	☐	☐	☐	☐	☐	אדם העובד במקצוע המעניין אותך
☐	☐	☐	☐	☐	☐	<u>יועץ מומחה בתשלום</u>
☐	☐	☐	☐	☐	☐	<u>יועץ ללא תשלום</u>
☐	☐	☐	☐	☐	☐	כתבת פנייה לבקשת סיוע בפורום
☐	☐	☐	☐	☐	☐	גלישה באתרי אינטרנט
☐	☐	☐	☐	☐	☐	מילוי שאלונים באינטרנט

[← המשך](#)

שאלון "סטאטוס קבלת החלטה":

כיוונים לעתיד

נעת נבקשך לציין איזה משפט מבין המשפטים הבאים מתאר אותך בצורה הטובה ביותר כרגע

עדיין אין לי כיוון כללי
 יש לי כיוון כללי בלבד
 אני מתלבט בין מספר מקצועות ספציפיים
 אני שוקל מקצוע מסוים אך רוצה לבדוק אפשרויות נוספות
 אני שוקל לבחור מקצוע מסוים אבל רוצה לוודא שהוא אכן מתאים לי
 אני כבר די בטוח באיזה מקצוע אני אבחר

[← המשך](#)

פרטים דמוגראפיים:

כיוונים לעתיד

נעת נבקשך למלא את הפרטים הבאים

<p> ☐ גבוהה בהרבה מהממוצע ☐ גבוהה מהממוצע ☐ בערך הממוצע ☐ נמוכה מהממוצע ☐ נמוכה בהרבה מהממוצע </p> <p> ☐ האב ☐ האם </p> <p> ☐ יסודית ☐ תכנית חלקית ☐ תכנית מלאה ☐ על-תכנית או אקדמית חלקית ☐ תואר אקדמי </p> <p> ☐ חסכון אישי (מענק שחרור וכדומה) ☐ משפחה (כולל חסכונות שההורים חסכו) ☐ עבודה במקביל ללימודים ☐ מלגות ☐ הלוואות ☐ אחר </p>	<p>הערך את רמת ההכנסה של משפחתך בהשוואה למוצע בארץ</p> <p>השכלת הורים</p> <p>באילו ממקורות הסיוע הבאים אתה מתכוון להיעזר בכדי לממן את לימודיך? (ניתן לסמן מספר אפשרויות)</p>
--	--

[← המשך](#)

שאלון "חוללות עצמית בקבלת החלטה בבחירת מקצוע":

כיוונים לעתיד

עד כמה אתה בטוח ביכולתך לבחור מקצוע?

מטרת החלק הזה והאחרון של השאלון היא ללמוד באיזו מידה אתה בטוח שיש לך היכולות הנדרשות כדי לבחור בהצלחה מקצוע. לצד כל אחד מ-11 ההגדים הבאים מופיע סולם של 5 דרגות. הינך מתבקש לסמן עליו באיזו מידה אתה בטוח שתוכל לבצע את הפעולה שמתארת בו. בסיום חלק זה בשאלון תקבל את המשוב האישי שלך.

[המשך](#)

כיוונים לעתיד

עד כמה אתה בטוח שתוכל -

בטוח מאוד	.....	לא בטוח כלל	
☐	☐	☐	להכין קורות חיים כראוי
☐	☐	☐	לתאר מה יהיה העיסוק האידיאלי עבורך
☐	☐	☐	למצוא מידע על המשך לימודים (למשל, לתואר שני)
☐	☐	☐	להחליט באילו צעדים לנקוט אם תיתקל בקשיים במהלך לימודך
☐	☐	☐	לבחור במקצוע שיתאים לסגנון החיים המועדף עליך
☐	☐	☐	להחליט על הצעדים שעליך לנקוט כדי לסיים את הלימודים בחוג הלימוד שבחרת
☐	☐	☐	להחליט מה הכי חשוב לך במקצוע
☐	☐	☐	לברר מה הן מגמות הביקוש לעובדים במקצוע מסוים בעשר השנים הקרובות
☐	☐	☐	לפעול בהתמדה לקראת מטרתך הלימודית או המקצועית, גם כאשר אתה חש תסכול
☐	☐	☐	לבחור בחוג לימוד או במקצוע שיתאים לתחומי ההתעניינות שלך
☐	☐	☐	למצוא מעבידים, חברות ומוסדות הרלוונטיים לאפשרויות המקצועיות שלך

[המשך לקבלת משוב אישי](#)

שאלון "פרופיל קבלת ההחלטות בנוגע לתחום לימודים ומקצוע":

כיוונים לעתיד

במלק זה של השאלון יוצגו 39 היגדים המתארים היבטים שונים הנוגעים לתהליך בחירת תחום הלימודים והמקצוע. היך מתבקש לסמן עד כמה כל היגד מתאר את האופן בו אתה נוטה לקבל את ההחלטה.

בסיום חלק זה ואחרון בשאלון תקבל את המשב האישי שלך.

[המשך](#)

כיוונים לעתיד

מסכים מאוד	מסכים בינונית	מסכים במידה	מסכים	כלל לא מסכים	כלל לא מסכים	כלל לא מסכים	כלל לא מסכים	כלל לא מסכים	כלל לא מסכים
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	בחירת תחום לימודים ומקצוע היא אחד הנושאים שמטרידים אותי בימים אלו
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	אפשר להגיד עליי שאני לא כל כך יסודי באיסוף המידע - אני נוטה להסתפק במידע שנגיש לי בקלות
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	אני נוטה לפרק כל אלטרנטיבה לשיקולים השונים הקשורים בה, ולהתייחס ליתרונות ולחסרונות בכל שיקול
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	אני לא האחראי הבלעדי להשלמות הבחירה שלי, הגורל ישפיע במידה רבה מאוד על עתיד המקצועי
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	אני משקיע אנרגיה רבה בתהליך קבלת ההחלטה
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	אפשר להגיד שאני "דחין" ביחס לקבלת ההחלטה בבחירת מקצוע
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	בשלב האחרון בתהליך ההחלטה, בו נדרשת הכרעה, אני מתלבט ד הרבה עד שאני מכריע
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	אני בדרך כלל חושב ומחליט ללא התייעצות עם אנשים אחרים

[המשך](#)